

A los meos. Quod autem additum est, dexter: fortal se ad augendam vim dilectionis valet. Quanquam enim ad videndum isti oculi corporis communiter intendantur, & si ambo intendantur equaliter pos-
sint, amplius tamen formidant homines dextrum amittere. Ut iste sit sensus, quicquid illud est quod ita diligis, ut pro dextro oculo habeas, si scandalizat te, id est si tibi impedimento est ad veram beatitudinem, erue illud & proice ab te. Expedite enim tibi vt pereat vnum horum que ita diligis vt tanquam membra tibi haerent, quam totum corpus tuum eat in gehennam. Sed quoniam sequitur de manu dextera, & similiiter dicitur, Si dextera manus tua scandalizat te, absconde eam & proice ab te. Expedite enim tibi vt pereat vnum membrorum tuorum, quam totum corpus tuum eat in gehennam: cogit querere diligenter, quid dixerit oculum, in qua questione nihil mihi occurrit congruentius, quam dilectissimum amicum. Nam hoc est utique quod membrum recte possumus appellare, quod vehementer diligimus: & hunc consiliarium, quia oculus est tanquam demonstrans iter & rebus diuinis, quia dexter est: vt sinistra sit dilectus quidem consiliarius, sed in rebus terrenis ad necel-

B sitatem corporis pertinentibus, de quo scandalizante superfluum erat dicere, quandoquidem nec dextro parendum sit. In rebus autem diuinis consiliarius scandalizans est, si in aliquam perniciem hæresim nomine religionis atque doctrinæ conatur inducere. Ergo & dextera manus accipitur dilectus adiutor & minister in diuinis operibus: nam quemadmodum in oculo cōtemplatio, sic in manu operatio recte intelligitur, vt sinistra manus intelligatur in operib⁹ quæ huius vita & corpori sunt necessaria. Dicitur est autem. Quicunque dimiserit vxorem suam, det illi libellum repudij, Hæc iustitia minor est Phariseorum, cui nō est contrarium quod dominus dicit, Ego autem dico vobis, quicunque dimiserit vxorem suam excepta fornicationis causa, facit eam mœchari: & qui solutam à viro duxerit, moechatur. Nō enim qui præcepit dari libellum repudij, hoc præcepit, vt vxor dimittatur: sed qui dimiserit, inquit, det illi libellum repudij: vt iracundiam temerariam projeiciat vxorem libelli cogitatio temperaret. Qui ergo dimittendi moram quæsivit, significant quantum potuit duris hominibus, se nolle dissidium. Et ideo ipse dominus alio

C loco de hoc interrogatus ita respondit. Hoc Moses propter duritiam cordis vestri fecit. Quātumvis enim durus esset quivellet dimittere vxorem, cum cogitaret libello repudij dato iam sine periculo ea posse nubere alteri, facile placetur. Dominus ergo ad illud confirmandum vt non facile vxor dimittatur, solam causam fornicationis exceptit: ceteras vero vniuersas molestias si quæ forte extinxerint, iubet pro fide coniugali, pro castitate fortiter sustineri: & mœchum dicit etiā virum qui eam duxerit quæ soluta est à viro. Cuius rei A postolus Paulus terminum ostendit, quia tamdiu obseruandum dicit quandiu vir eius vivit. Illo autem mortuo, dat nubendi licentia. Hæc enim etiā ipse regulam tenuit, & in ea non suum consilium sicut in nō nullis montis, sed præceptum domini iubentis ostendit, cum ait, Eis autem quæ nuptæ sunt præcipio, non ego, sed dominus, mulierem à viro nō discedere. Quod si discesserit, manere innuptam, aut viro suo reconciliari: & vit vxorem non dimittat. Credo simili forma, vt si dimiserit nō ducat aliam, aut reconcilietur vxori. Fieri enim potest vt dimittat vxorem causa fornicationis, quā dominus exceptam esse volunt. Iam vero si nec illi nubere conceditur viuo viro à quo recesserit, neque huic alte-

Tomus quartus.

ram ducere vita vxore quā dimisit: multo minus fas est illicita cum quibuslibet stupra committere. Beatora Jane coniugia iudicanda sunt, quæ siue filii procreandis, siue etiam ista terrena prole contempta, continentiam inter se pari confensu ferunt, pro creatis. Reliquum est, vt qui habent vxores, quasi non habentes sint. Illud magis solet solicitare animū parvolorum, qui tamē secundum præcepta Christi iā vivere gestunt, quod alio loco ipse dominus dicit, Quis quis venit ad me, & non odit patrem suum, & matrem, & vxore, & filios, & fratres, & sorores, insuper & animam suam, non potest meus esse discipulus. Videri enim potest contrarium minus intelligentibus, quod hic vetat dimitti vxorem, excepta causa fornicationis: alibivero discipulum suū negat esse posse quemquam qui nō oderit vxorem. Quod si propter concubitum diceret, nō etiam patrem & matrem & fratres & sorores in eadem conditione poneret. Sed quā verum est, quod regnum celorum vim patitur, & qui vim faciunt diripiunt illud. Quāta enim vi opus est, vt homo diligit inimicos, & oderit patrem & matrem & vxorem & filios & fratres. Vtrunque enim iubet, qui ad regnum celorum vocat. Et quomodo hæc non sint contraria inter se, ipso duce ostendere facile est: sed ea intellecta implere difficile est, quanquam & hoc eodem ipso adiuvante facilissimum. Regnum enim æternum quod discipulos suos, quos etiam fratres appellat, vocare dignatus est, non habet huiusmodi necessitates temporales. Non est Iudæus, neque Græcus, neque mafalus, neque foemina, neq; erinus, neque liber: sed omnia & in omnibus Christus. Et ipse dominus dicit, In resurrectione enim negligunt, neque vxores ducēt, sed erunt sicut angeli dei in cœlis. Oportet ergo vt qui quis illi⁹ regni vitam iam hic meditari voluerit, oderit non ipsos homines, sed istas necessitudines temporales quibus ista que transfigura est vita fulcitur, quæ nascendo, moriendoq; peragitur: quod qui non odit, nequid amat illam vitam vbi nulla erit conditio nascendi, atque morienti quæ copulat terrena coniugia. Itaq; si aliquem bene Christianum, qui tamē habet vxorem, quanvis cum ea adhuc filios generet, interrogem, vtrum in illo regno habere velit vxorem: memor vtq; promissorum dei & vite illius vbi corruptibile hoc incorruptionē, & mortale l⁹ inducit immortalitatē, nō magno vel certe aliquo amore suspeſus, cū exortacione respōdebit, se vehemēter id nolle. Rursum si interrogē, vtrū vxore suā post resurrectionē accepta angelica immutatiō t̄, quæ sanctis promittit, sc̄i ibi vivere velit: tā vehemēter se id velle quā illud nolle respondebit. Sic inuenitur bonus Christianus diligere in vna foemina creaturam dei, quam reformari & renouari desiderat: os diffe autem coniunctionem copulationemq; corrūptibilem atque mortalem: hoc est diligere in ea q; homo est, os diffe quod vxor est. Ita etiam diligit inimicum, non inquantum inimicus est, sed inquantum homo est: vt hoc ei velit prouenire quod fibi, id est vt ad regnum celorum correctus renouatusq; perueniat. Hoc & de patre & de matre & ceteris vinculis sanguinis intelligendum est: vt in eis oderimus quod genus humanum nascendo & moriendo fortitum est, diligamus autem quod nobiscum potest ad illa regna perdidi: vbi nemo dicit pater meus, sed omnes omnino vno deo, pater noster: nec mater mea, sed omnes illi Hierusalē, mater nostra: nec frater meus, sed omnes de omnibus, frater

Matt. 22

tal. imor
talitate.

I. retract.

cap. 19.

I noster,